

УДК 282:262.7+316.422

Олег ЄГРЕШІЙ

*Інститут історії, політології та міжнародних відносин
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Інститут історії Церкви Івано-Франківського
богословського університету імені Св. Івана Золотоустого*

**СУПЕРЕЧНОСТІ НАВКОЛО ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА
МИТРОПОЛИТУ А. ШЕПТИЦЬКОМУ У ЛЬВОВІ, 2015 Р.:
ОРГАНІЗАЦІЙНЕ НЕПОРОЗУМІННЯ ЧИ ІДЕОЛОГІЧНЕ
ПРОТИСТОЯННЯ?**

У статті автор намагається з'ясувати сутність суперечностей навколо відкриття пам'ятника митрополиту А. Шептицькому у Львові, 2015 р. Автор вважає, що суперечності викликані ідеологічним протистоянням між ліберальним і консервативним напрямками українського греко-католицизму.

Попри майже двадцятип'ятирічну історію української державної незалежності, у неофіційній столиці Галичини - місті Львові - до липня 2015 року (150-літнього ювілею Архієрея) не вдавалося відкрити пам'ятник видатному церковнослужителю, громадсько-політичному і просвітницькому діячеві, меценату - митрополитові Греко-католицької Церкви Андрею Шептицькому. Не будемо задля з'ясування причин здійснювати глибокого історичного екскурсу в 1990-і - 2000-і рр. (так звані «нульові» роки), а зосередимося на аналізі минулорічних суперечностей навколо відкриття пам'ятника А.Шептицькому в громадському просторі міста Львова. Відчутно, на наш погляд, проглядаються глибші, ідеологічні причини суспільних протиріч навколо спорудження пам'ятника священнослужителю у цьому місті, про що відзначили не лише представники вищого греко-католицького духовенства, деякі католицькі аналітики, а й окремі українські чиновники.

У пропонованій статті передусім прагнемо з'ясувати сутність суперечностей навколо відкриття пам'ятника митрополиту Андрею Шептицькому у м. Львові, 2015 р., а також визначити ступінь громадського резонансу стосовно цієї проблеми. В силу історичної близькості зазначеної події, сучасні українські науковці наразі не торкалися цього питання. Водночас, ця тема стала об'єктом уваги окремих католицьких аналітиків-публіцистів (виокремимо о.Ореста-Дмитра Вільчинського та о.Юліана Бойка) та деяких інших осіб. Утім, більшість першоджерел становлять інтернет ресурси.

Напередодні проголошеного року митрополита А. Шептицького (2015 р.) державними, громадськими та церковними структурами різного рівня було прийнято низку організаційних заходів щодо встановлення у

Львові пам'ятника священнослужителів. Зокрема, Верховна Рада України 17 червня 2014 р. прийняла постанову «Про відзначення 150-річчя від дня народження Митрополита Української Греко-Католицької Церкви Андрея Шептицького»; 12 грудня того ж року виконавчий комітет Львівської міської ради прийняв рішення «Про спорудження пам'ятника Митрополиту Андрею Шептицькому та відновлення площі Святого Юра у м. Львові»; 26 лютого 2015 р. сесія Львівської міської ради ухвалила ввести зміни до переліку об'єктів, на які у 2015 р. будуть виділятися кошти з міського бюджету м. Львова, поповнивши перелік також «реконструкцією (відновленням) площі Святого Юра зі спорудженням пам'ятника Митрополиту Андрею Шептицькому». Підтримку проекту відновлення площі та спорудження на ній пам'ятника галицькому ієрарху висловила також шістдесят п'ята сесія Синоду Єпископів Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ, що проходила у Львові впродовж 14-15 листопада 2014 р.¹.

Однак досить несподівано у Львові з'явилися опоненти відкриттю пам'ятника. Так, зокрема, ініціативна група «Збережемо дерева у сквері на площі Святого Юра» закинула організаторам спорудження пам'ятника його завищений кошторис (30 млн. гривень), а також те, що спорудження пам'ятника митрополиту, а з ним і реконструкція території спричинить вирубку цінних дерев у сквері навпроти собору св. Юра². Як зазначали представники Форуму громадських організацій Львівщини, серед опонентів були також окремі представники Львівської міської ради, Національного Університету «Львівська Політехніка»³. У зв'язку з цим, заначений вище Форум громадських організацій Львівщини в особі таких відомих інституцій як: Конгрес української інтелігенції Львівщини, Національна Спілка журналістів, Крайове Братство ОУН-УПА, Союз Українок, Обласна Спілка політичних в'язнів України, Міський осередок товариства «Рідна школа», Асоціація видавців Львівщини та ін. звернулися до Президента України Петра Порошенка, Голови Верховної Ради України Володимира Гройсмана і прем'єр-міністра України Арсенія Яценюка з проханням терміново вжити заходів щодо своєчасного виконання робіт зі спорудження у Львові пам'ятника «найвизначнішій постаті української історії ХХ століття митрополиту Андрею Шептицькому»⁴.

8 березня 2015 р. у Храмі св. Климентія Шептицького у Львові відбулася зустріч громадськості на тему спорудження пам'ятника митрополиту в цьому місті. Модератором зустрічі виступив ієромонах

¹ Форум громадських організацій Львівщини просить владу посприяти пам'ятнику Андрею Шептицькому. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/forum-gromadskih-organizaciy-lvivshchini-prosit-vladu-pospriyati-pamyatniku-andreyu-sheptickomu>.

² Про істерію навколо спорудження пам'ятника митрополиту Андрею у Львові. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/pro-isteriyu-navkolo-sporudzhennya-pamyatnika-mitropolitu-andreyu-u-lvovi>;

³ Форум громадських організацій Львівщини просить владу посприяти пам'ятнику Андрею Шептицькому. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/forum-gromadskih-organizaciy-lvivshchini-prosit-vladu-pospriyati-pamyatniku-andreyu-sheptickomu>.

⁴ Там само.

Севастиан Дмитрух, член оргкомітету по спорудженню пам'ятника¹. Присутній на зустрічі отець-студит Юстин Бойко звернув увагу на тональність окремих виступів учасників громадських слухань. На думку священнослужителя, деякі репліки і слова молодих людей були сповнені антицерковності. Отець Ю. Бойко зробив висновок, що у галицькому середовищі з'явилося нове молоде ліберальне покоління, для якого Церква і духовенство вже не є дороговказами. А захист скверу - просто-напросто своєрідна завіса за якою приховується справжня антиклерикальна сутність. Священнослужитель акцентував на значній виховній складовій встановлення пам'ятника митрополиту Андрею Шептицькому в контексті збереження власної гідності та ідентичності: «Пам'ятник - це не тільки кусок заліза чи каменю, це великий носій інформації і педагог для поколінь. У цьому світлі пам'ятник Митрополиту Андрею слід розглядати як великий ідеологічний і виховний чинник у такі нелегкі часи для нашого Народу»³.

Врешті, 22 березня 2015 р. у Львові з ініціативи Львівської Архієпархії УГКЦ на площі Святого Юра було представлено погоджений проект пам'ятника митрополитові Андрею Шептицькому та реконструкції площі Святого Юра. Після благословення єпископа-помічника Львівської Архієпархії Владика Венедикта (Алексійчука), зі своїми міркуваннями та схваленням проекту пам'ятника виступили відомі й авторитетні львів'яни: Петро Франко, Леся Крип'якевич, Ігор Калинець⁴ та ін. Суперечності навколо спорудження пам'ятника митрополиту А. Шептицькому виступаючи пов'язали пережитками радянського тоталітарного минулого та антиукраїнською підривною роботою проросійських сил, які проживають у Львові. Згодом голова Львівської обласної державної адміністрації Олег Синютка відзначив, що в ескалації суперечностей навколо встановлення пам'ятника Андрею Шептицькому зацікавлені передусім антиукраїнські сили, які виступають не так проти митрополита, як проти всього українства: «Насправді мова йде не про пам'ятник Шептицькому, - відзначив очільник ОДА, - мова йде про спроможність українців, спроможність церкви, української церкви, і про спроможність громади»⁵.

У цілому, дискусії щодо спорудження у Львові пам'ятника митрополиту А. Шептицькому впродовж березня - червня 2015 р. набули доволі широкого резонансу. Архієпископ Львівський Української Греко-католицької Церкви Ігор Возняк, назвавши митрополита А. Шептицького «однією з провідних постатей України першої половини ХХ століття»,

¹ Зустріч громадськості відносно спорудження пам'ятника митрополиту Андрею Шептицькому у Львові 8 березня 2015 р. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/zustrich-gromadskosti-vidnosno-sporudzhennya-pamyatnika-mitropolitu-andreyu-u-lvovi-8-bereznua-2015>

² З ім'ям Шептицького на устах, але без любові до Церкви - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/z-imyam-sheptickogo-na-ustah-ale-bez-lyubovi-do-cerkvi>.

³ Про істерію навколо спорудження пам'ятника митрополиту Андрею у Львові. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/pro-isteriyu-navkolo-sporudzhennya-pamyatnika-mitropolitu-andreyu-u-lvovi>.

⁴ Пам'ятник до гідності Львова - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/pamyatnik-do-gidnosti-lvova>.

⁵ Зірвати будівництво пам'ятника Шептицькому зацікавлені антиукраїнські сили. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/zirvati-budivnictvo-pamyatnika-sheptickomu-zacikavleni-antiukrayinski-sili>.

висловив жаль, що є противники встановлення пам'ятника ієрархові: «Я не знаю, які вони мають на це підстави. Ні я, ні наші вірні не сподівалися, що пам'ятник викличе такий спротив та обурення в активістів. Проте, як з'ясувалося, маємо ворогів». Священнослужитель висловив пропозицію скликати майдан, який би продемонстрував волю церковної громади¹.

Верховний архієпископ-емерит Любомир Гузар назвав непорозуміння довкола встановлення пам'ятника митрополиту «великим замішанням» та зауважив, що в час воєнних лихоліть, які переживає Україна станом на середину 2010-х рр. будь-які протистояння серед громадян видаються дуже шкідливими. Він висловив припущення, що ці незгоди можуть бути результатом «спланованого та оплачуваного якоюсь стороною підривання доброї слави міста та його мешканців». На думку священнослужителя, постать і заслуги митрополита Андрея навпаки повинні об'єднати спільноту Львова².

Своєю чергою, капелан львівської міської ради, речник УГКЦ у Львові отець Павло Дроздяк різко зазначив: «Якщо місту не потрібний пам'ятник, то ми його зробимо самі і поставимо там, де він стоятиме тимчасово. Бо те, що відбувається, дуже боляче. Перестаньмо вбивати Митрополита Андрея! Ми його вбиваємо питаннями невиконання норм закону, коштів, та багато чого іншого. Ми вбиваємо глибу нашої національної свідомості. Бо зараз забрати Шептицького - це забрати все, все те, що він своїм життям посіяв і що тепер проростає. Адже плоди Майдану - це плоди Шептицького. Тому що він навчив, що таке державність і як ту державність боронити, як її відбудувати»³.

Значний громадський резонанс отримала інформація, що супротивниками встановленню пам'ятника митрополиту А. Шептицькому виступила частина студентів та окремі викладачі Українського католицького університету (УКУ). У березні 2015 р. інтернет сайт «Католицький оглядач» умістив серію статей відомого католицького аналітика отця Ореста-Дмитра Вільчинського під промовистою назвою «Пам'ятник, гей-скандал, гендер і ліберальний фашизм», у якій автор опозиційні настрої окремих представників УКУ пов'язує з їхніми ліберальними поглядами. Оскільки, за словами О.-Д. Вільчинського, для УГКЦ особа митрополита А. Шептицького

¹ Нам дуже гірко, що є противники встановлення пам'ятника митрополитові, - владика Возняк. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/nam-duzhe-girko-shcho-ie-protivniki-vstanovlennya-pamyatnika-mitropolitovi-vladika-voznjak>; Митрополит Ігор Возняк: «Наша архієпархія зобов'язалася і це годиться - спорудити пам'ятник митрополиту Андрею Шептицькому. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/mitropolit-igor-voznjak-nasha-arhieparhiya-zobovyazalasya-i-ce-goditsya-sporuditi-pamyatnik-andreyu>; Звернення щодо спорудження пам'ятника митрополиту Андрею та реконструкції площі св. Юра у Львові - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/zvernennya-shchodo-sporudzhennya-pamyatnika-mitropolitu-andreyu-ta-rekonstrukcii-ploshchi-sv-yura-u>

² Звернення Блаженнішого Любомира до львів'ян щодо спорудження пам'ятника митрополита Андрея. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/zvernennya-blazhennishogo-lyubomira-do-lvivyan-shchodo-sporudzhennya-pamyatnika-mitropolita-andreya>.

³ Павло Дроздяк: «Перестаньмо вбивати митрополита» - Режим доступу : <http://portal.lviv.uahttp://catholicnews.org.ua/pavlo-drozdyak-perestanmo-vbivati-mitropolita>.

такого ж масштабу, як і особа Мойсея для юдаїзму, пам'ятник цьому ієрарху і громадсько-культурному діячеві має сакральне значення. Без особи митрополита, якого нерідко сприймають як галицького «етнарха», неможливо говорити ані про історичну ідентичність автохтонного населення Галичини, ані про історичну й культурну ідентичність УГКЦ. Тож опонування пам'ятнику - виклик цій ідентичності. о. О.-Д. Вільчинський відзначив, що принаймні частина організаторів акції «Врятуй сквер Святого Юра» схильні до типу поведінки, який можна окреслити терміном «ліберальний тоталітаризм». Тобто світогляду, побудованого на принципах проголошення толерантності, політкоректності, секуляризму найвищими цінностями, а з іншого боку - на тоталітаристському способі мислення, який виключає будь-яку можливість дотримуватися іншого світогляду, що фактично заперечує право на свободу совісті»¹. На думку о. О.-Д. Вільчинського, поява і суспільна активність радикальних ліволіберальних груп становить серйозну небезпеку, що ймовірно в подальшому може призвести навіть до розколу серед українського суспільства.

Одним із опозиційно налаштованих громадських активістів виступив, зокрема, викладач школи журналістики УКУ Отар Довженко, та створена ним фейсбук-група «Врятуй сквер Святого Юра». Отар Довженко одним із аргументів проти пам'ятника висунув, зокрема, завищені фінансові показники, які мають бути витрачені містом на його будівництво. Ще один опозиціонер - Володимир Беглов (декларований ЛГБТ-активіст), хоча і не є безпосередньо викладачем УКУ, на кафедрі соціальної педагогіки цього навчального закладу читав майстер-клас лекції, що кидає тінь на християнський навчальний заклад та дисонує з консервативним галицьким суспільним середовищем. Поведінку окремих активістів, на думку о. О.-Д. Вільчинського, доводиться окреслювати терміном «ліберальний фашизм», адже супротивникам встановлення пам'ятника А.Шептицькому, на його погляд, притаманний войовничий антиклерикалізм, секуляризм, гендеризм та індиферентність до християнських переконань»².

Як уважає католицький аналітик, вірогідно у Галичині існує ліволіберальна суспільна течія, яка за своїм впливом не поступається консервативно-національній. Суперечності навколо встановлення пам'ятника - це тільки невеликий прояв існування ліволіберального, за своєю суттю, й доволі тоталітарного, за своїми проявами, напрямку. Симптоматично, на думку о. О.-Д. Вільчинського, що ця ліволіберальна течія у суспільних уподобаннях гучно рекламує свою проєвропейськість і саме проєвропейськістю прикриває свої суспільно-політичні гасла і вимоги. Події довкола спорудження у Львові пам'ятника митрополитові А.Шептицькому та

¹ о.Вільчинський О.-Д. Пам'ятник, гей-скандал, гендер і ліберальний фашизм. Ч. I. / О.-Д. Вільчинський. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/pamyatnik-gey-skandal-gender-i-liberalniy-fashizm>.

² Там само. - Ч. II [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/pamyatnik-gey-skandal-gender-i-liberalniy-fashizm-chastina-ii>.

гей-«скандал» з УКУ є, на думку згаданого нами аналітика, також відображенням певних суспільних тенденцій, які уже роками існують в Галичині.

У ситуації, що склалася, не слід також нехтувати реальною, а не віртуальною пропагандою гендеризму, до якої залучені значні фінансові ресурси. У цьому контексті доволі промовистими виглядають факти, що УКУ, як католицький заклад у своїх партнерах має чи не найбільшого поширювача гендеристських ідей в Україні - Міжнародний Фонд «Відродження» та тісно співпрацює зі Школою журналістики, яка значною мірою і стала осередком гей-«скандалу»¹. Звідси, виникає питання присутності таких ліволіберальних сил у католицькому вищому навчальному закладі. Така ситуація, на думку о. О.-Д. Вільчинського, насправді, є небезпечною не тільки для УКУ, як для католицького вищого навчального закладу, але й для УГКЦ у цілому.

О.-Д. Вільчинський схильний вважати, що перед організаторами акції стояло завдання через баналізацію пам'ятника зірвати його спорудження у 2015 р., і, врешті дискредитувати УГКЦ. У статті католицьких оглядачів простежується думка, що в умовах загострення українсько-російських відносин на сучасному етапі суперечності навколо встановлення пам'ятника митрополиту А. Шептицькому вигідні передусім російським спецслужбам, які будуть послідовно компрометувати УГКЦ в очах українців. Крім того, суперечності на руку сектантам-догналівцям (УПГКЦ), які також послідовно виступають проти пам'ятника митрополиту А.Шептицькому у Львові².

Тема місця Українського католицького університету в суперечностях навколо спорудження пам'ятника А. Шептицькому стала предметом обговорення не лише окремих католицьких аналітиків, а й багатьох священиків, богословів та мирян³. Викладацько-дослідницький стипендіат Фулбрайта 2014-2015 рр. в Українському католицькому університеті Олександр Січ, де він викладає філософію природи в аристотелівсько-томістській традиції, і по сумісництву професор фізики Францисканського університету Стюбенвілю (Огайо, США) написав промовисте звернення до громадських активістів - противників встановлення пам'ятника А. Шептицькому: - «Не рвіть УКУ й віру на шматки». У ньому науковець відзначив, що позиція громадських активістів може призвести до руйнації не тільки Українського католицького університету, а й самої віри: «Ви втратили здатність відрізнити добро від зла і чесноти від пороків, і підтримуєте популярні політичні гасла, щоб одержати владу над іншими і засуджувати їх.

¹ Там само. - Ч. II. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/pamyatnik-gey-skandal-gender-i-liberalniy-fashizm-chastina-in>.

² Безгрішний Я. Кому заважає Шептицький? / Я.Безгрішний. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/komu-zavazhaie-sheptickiy>.

³ Публічна пропозиція УКУ від о. Юстина Бойко [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/publiczna-propoziciya-uku-vid-oyustina-boyko>.

Ви не можете запропонувати жодного позитивного внеску, тому сієте розбрат та смуту»¹.

Директор видавництва «Свічадо» у Львові, громадський діяч Богдан Трояновський відзначив, що у відкритті пам'ятника митрополитові А. Шептицькому є значно більше переваг аніж недоліків. До переваг Б. Трояновський відніс інтегральне поєднання самого пам'ятника і собору св. Юра, які можуть бути об'єднані в один ансамбль; реконструйована площа дозволить організовувати духовно-культурні заходи перед собором, та буде приваблювати туристів і гостей міста. До мінусів громадський діяч відніс високий кошторис пам'ятника, а також вирубку близько 20 % дерев старого скверу. В цілому, Богдан Трояновський зауважує, що «дискусію слід перенести з площини емоцій і непідтверджених фактів чи міфів на площину аргументів», які своєю чергою переконують, що переваги проекту з реконструкцією площі є дуже виразні .

Наприкінці квітня 2015 р. Глава УГКЦ Блаженніший Святослав Шевчук звернувся з посланням до Українського католицького університету. У ньому передусім ствердив, що без митрополита Андрея УГКЦ не була б тією Церквою, якою є в сучасних умовах, а, ймовірно, і питання існування незалежної української держави без особи і діяльності митрополита могло би залишитися невирішеною проблемою. На думку Глави УГКЦ, пам'ятник митрополиту Андрею має бути споруджено саме на Святоюрській площі, а його спорудження - справа сумління львів'ян. Святослав Шевчук зауважив, що Андрей Шептицький стояв біля витоків Українського католицького університету, що зобов'язує УКУ стати «осердям збереження та розвитку української християнської цивілізації» та «духовним спадкоємцем цивілізації Київської Русі й одночасно її продовжувачем». Саме на УКУ Святослав Шевчук покладає важливу місію в умовах поширення новітніх атеїстичних та секуляризаційних ідеологій, що насуваються як зі Сходу, так і з-за Заходу, і можуть легко спокусити неутверджених у вірі й традиції Церкви та народу³.

Блаженніший ставить завдання перед УКУ включитися в боротьбу проти гендеризму та інших форм новітнього лібералізму та лівацтва, які й стали у наш час основною загрозою свободи віросповідання християн: «Після Майдану ми глибоко відчули, наскільки нашому суспільству потрібне духовне навернення, духовне прозріння і духовне порозуміння. Тому, щоб відповісти на вищевказані запитання і виклики, потрібні глибока віра, молитва та євангельський погляд на людину в усіх її вимірах, зокрема щодо християнського розуміння антропології, статевості, подружжя, сім'ї та соціуму. Пошук відповідей вимагає поєднання морально-етичного виховання

¹ Іє рвіть УКУ й віру на шматки [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/ne-rvit-uku-y-viru-na-shmatki>.

² Пам'ятник Шептицькому у Львові. Кому це потрібно? [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/pamyatnik-sheptickomu-u-lvovi-komu-ce-potribno>.

³ о. Вільчинський О.-Д. Два звернення Глави УГКЦ - інтерв'ю і Послання до УКУ / О.-Д. Вільчинський. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/dva-zvernennya-glavi-ugkc-intervyu-i-poslannya-uku>.

з високим рівнем експертних знань у різних сферах, співпраці широкої мережі фахівців і копітких наукових досліджень. Саме така цілісна фахова допомога ширшій спільноті Церкви в її служінні Істині і є завданням кожного католицького університету, а УКУ, зокрема, чи навіть - особливо, оскільки він є єдиним осередком такого рівня християнської академічної науки в Україні»¹. Святослав Шевчук дав зрозуміти, що суперечності, спричинені публічними заявами та виступами окремих викладачів та студентів УКУ з приводу відкриття пам'ятника митрополиту А.Шептицькому, спонукають до переосмислення ролі цього закладу в житті УГКЦ.

Свою чергою, ректор УКУ - о. Богдан Прах висловив переконання, що особа митрополита А.Шептицького мусить консолідувати «всі здорові сили нашого суспільства воєдино», а не навпаки. Ректор висловив жаль з приводу суперечностей навколо спорудження пам'ятника митрополита у Львові: «питання вшанування та увіковічення пам'яті Мойсея Українського народу стало причиною сварок, напруження, розчленування нашого суспільства. Видно, робимо щось неправильно. Щось не допрацьовуємо». Водночас, ректор вузу висловив переконання, що пам'ятник митрополитові А. Шептицькому у Львові - головному місті його архіпастирського служіння, є потрібним².

На думку згаданого нами вище о. О.-Д. Вільчинського, вже сьогодні закладені підвалини для серйозної руйнації українського суспільства через кристалізацію двох нових українських ідентичностей, протиставлених у своїй суті - національно орієнтованої ідентичності, опертої на фундаменті традиційного християнського світогляду, та космополітичної ідентичності, яка не зважає на надбання минулого власного народу. Тенденція до внутрішнього розколу українського суспільства на лінії ліберал (антинаціональний секуляризм) - консерватор (національно та клерикально забарвлений патріотизм) показує ознаки поглиблення і радикалізації.

Отець О.-Д. Вільчинський вважає, що українським християнам потрібно вже заздалегідь готуватися до розколу, який нині характеризує більшість суспільств демократичних країн - розколу громадянського суспільства на ліберальний і консервативний табори. На жаль, попри помірний консерватизм українського загалу, на цей момент цілком вірогідною є зміна цієї позиції на поміркований лібералізм, який насправді, відкріє дорогу більш радикальним ліберальним елементам, які не зупиняться на руйнуванні Церкви. Радикальний лібералізм «постгуманітарної доби» має на меті не лише деконструювати суспільні взаємовідносини і сім'ю, а й деконструювати саму людину. Ця тенденція у найближчому майбутньому, на думку католицького аналітика, може стати серйозною складовою

¹ Там само. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/dva-zvernennya-glavi-ugkc-intervyu-i-poslannya-uku>.

² Ректор УКУ: Ми не маємо права сумніватися - пам'ятник митрополитові у Львові, головному місті його архіпастирського служіння, є потрібним. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/rektor-uku-mi-ne-maemo-prava-sumnivatisya-pamyatnik-mitropolitovi-u-lvovi-golovnomu-misti-yogo>.

українських проблем. У цьому контексті цілком можливою є спроба використання Москвою не тільки римо-католицьких / греко-католицьких протиріч в Україні, але також і спроб протиставлення ліберально налаштованих сегментів усередині греко-католицької спільноти України з доволі консервативно налаштованою більшістю українських католиків¹.

Згаданий нами вище отець Юстин Бойко зауважив, що у Львові все частіше практикує християнство чи патріотичний націоналістичний чин сприймають за пережитки середньовіччя, що нібито дисонують із справжніми європейськими цінностями. Утім, це, на думку священнослужителя, радше псевдоцінності, - «звичайна воююча світськість, яка пропонується за критерій оцінки нейтральної позиції і яка приймається за єдину правильну». «Світськість», як уважає о. Ю. Бойко, ніколи не може бути нейтральною, вона ідентична атеїзму, тільки «її обличчя вкриті іншим кремом від зморшок. А ціль одна і та сама - прогнати Бога з людських душ тільки іншими методами»². Водночас, справжній патріотизм «світськість» підміняє космополітизмом. «Світськість», як вважає о. Ю. Бойко, «не гребує жодними методами, вона навіть і Біблію цитує, і Христа показує як мовчазного свідка історії людства. А віру у Триєдиного Бога «світськість» представляє як справу суто приватну, показуючи негласно непотрібність Церкви, як спільноти дітей Божих»³.

Безумовно суперечності, пов'язані з відкриттям пам'ятника митрополиту А. Шептицькому у Львові, 2015 р. (споруду таки було урочисто відкрито у Львові, 29 липня 2015 р. за присутності Блаженнішого Святослава Шевчука, президента України Петра Порошенка та десятків тисяч львів'ян і паломників з усього світу), це лише епізод, але його можна розглядати в контексті виражених тенденцій часу. Навіть побіжний погляд на європейське повсякдення переконує, що західна цивілізація видається дуже контрастною і поряд з виразними позитивами (високий рівень громадянського суспільства і правової держави, захист прав громадянина тощо), мають місце і негативи, виклики (легалізація одностатевих шлюбів, гендерна ідеологія). Тож, українське середовище, яке декларує євроінтегративний курс мусить бути обізнаним із цими викликами, а відтак - берегти власну ідентичність (і національну і релігійну). Прикметно інше, - відомі події, пов'язані з відкриттям пам'ятника А.Шептицькому у Львові є лише ланкою останніх подій суспільно-політичного життя України (розробка Конституційною Комісією нових частин Конституції, які стосуються прав людини, де створюються підґрунтя для легалізації неприйнятних для природнього розвитку суспільства одностатевих партнерств та прийняттям Верховною

¹ о. Вільчинський О.-Д. Тенденції до різних полюсів - або до лібералізму, або до консерватизму / о.Орест-Дмитро Вільчинський [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/tendenciyi-do-riznih-polyusiv-abo-do-liberalizmu-abo-do-konservativizmu>

² Думка про львівську (і не тільки) світськість. - Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/dumka-pro-lvivsku-i-ne-tilki-svitskist>.

³ Там само.

Радою України, 12 листопада 2015 р., так званої антидискримінаційної поправки до Трудового кодексу України, що запобігає дискримінаціям на сексуальній основі лесбійок, гомосексуалістів, бісексуалів, трансгендерів (ЛГБТ)). Враховуючи, що багато європейських держав, які нині вважаються виражено секуляризаційними починали свій поступ типово з українськими, на наш погляд, є чимало симптоматичного.

Oleg YEGRESHIY

**CONTRADICTIONS AROUND THE OPENING OF THE
METROPOLITAN A. SHEPTYTSKY'S MONUMENT IN LVIV, 2015 :
ORGANIZATIONAL MISUNDERSTANDING OR IDEOLOGICAL
OPPOSITION?**

The author tries to find out the essence of the monument controversy around Metropolitan A. Sheptytsky in Lviv, 2015 The author believes that the controversy caused by the ideological confrontation between liberal and conservative Ukrainian Greek Catholic.